

Pfv.IV.20.316/2015/5.szám

A Kúria a dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Vattay Gergely jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság I. rendű és a dr. Szabó Marianna jogtanácsos által képviselt Készenléti Rendőrség II. rendű alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt a Fővárosi Törvényszék előtt 68.P.24.929/2011. számon megindult és a Fővárosi Ítéltábla 18.Pf.20.399/2014/10. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 27. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak külön felhívásra megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás értelmében 2006. október 23-án az I.r. alperes vezetője hajnali 2 óra 35 perctől kezdődően a nyilvánosság elől lezárta a Budapest V. kerületi .. egy

részét. Ezen intézkedés ellen a .. - .. vonalában gyülekező mintegy 50-80 fős csoport, amelynek tagja volt a felperes is, tiltakozni kezdett. Ezen tiltakozást az I.r. alperes jogellenesnek minősítette, ezért elrendelte a tüntetés feloszlátását és 9 óra 26 perckor megkezdte a II.r. alperes közreműködésével a résztvevőknek a térről történő kiszorítását. Ennek során a rendőrök és a tüntetők között dulakodás keletkezett, amely során a felperest meglökték. A térről kiszorított tüntetőket - köztük a felperest is - a .. utca és a .. utca kereszteződésénél az intézkedő rendőrök körbezárták és a továbbhaladásban mintegy fél óra időtartamban korlátozták. A felperes ezt követően még több aznapi megemlékezésen, rendezvényen részt vett és csak ezt követően távozott az otthonába.

A .. utcában történt tömegoszlátás vonatkozásában több eljárás indult és több jogerős ítélet született. A Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.690/2009/7. számú ítéletével helybenhagyta a rendezvény feloszlátása jogellenességének megállapítása iránti keresetet elutasító elsőfokú ítéletet, míg a Fővárosi Bíróság jogerős 20.K.32.481/2007/134. számú ítéletével más felperes keresete alapján, de ugyanazon rendezvény tárgyában megállapította, hogy a 2006. október 23-án 9 óra 30 perckor a Budapest V. kerület .. utca - .. utca vonalában elrendelt oszlátás jogellenesen történt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I.-II.r. alperesek azzal, hogy megakadályozták az állami megemlékezésen való részvételt, a .. térre való eljutást, továbbá, hogy a .. utcában a tömeggel együtt lökdösték, valamint a .. utca és a .. utca kereszteződésében jogtalanul körbezárták, megsértették a személyes szabadsághoz és az emberi méltóságához fűződő személyiségi jogait. Kérte az alperesek kötelezését megfelelő nyilvánosság biztosításával bocsánatkérő levélben elégtétel adására. Kérte továbbá, hogy az alperesek fizessenek meg részére egyenként 500.000 - 500.000, összesen 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2006. október 23. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát. Előadta, hogy a rendőrök eljárása megdöbbentette, benne félelmet és riadalmat keltett, lelkiileg súlyosan megviselte, hogy őt minden ok nélkül lökdösték. Előadta, hogy megrendült a jogállamba vetett hite, ezt követően a rendőrök pusztá látványa is félelmet, szorongást vált ki belőle. Álláspontja szerint őt az alperesek lealacsonyító és emberhez méltatlan helyzetbe szorították és ez őt lelkiileg megviselte.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I.r. alperes szerint a végrehajtott rendőri intézkedések jogszerűek voltak, az állományába tartozó rendőrök a felperessel szemben jogellenes magatartást nem tanúsítottak, őt nem lökdösték, a nem vagyoni kárigény önmagában is eltűlzott. A II.r. alperes álláspontja szerint jogszerű oszlátást hajtottak végre, egyébként pedig az I.r. alperes alárendeltségében jártak el, döntési jog nélkül. A nem

vagyoni kárigényt a II.r. alperes is önmagában eltúlzottnak találta.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének részben adott helyt. Megállapította, hogy az I.-II.r. alperesek azzal, hogy munkatársaik 2006. október 23-án a .. utcában megalapozatlanul korlátozták a felperes személyes szabadságát, megsértették a felperes személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az I.-II.r. alpereseket, hogy 15 napon belül a felperes címére eljuttatott magánlevélben fejezzék ki bocsánatkérésüket az okozott jogsértésért, továbbá az alpereseket személyenként 25.000 - 25.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte a felperes részére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A felperest az állam javára 20.000 forint le nem rótt eljárási illeték megfizetésére kötelezte és megállapította, hogy a további le nem rótt 40.000 forint illetéket az állam viseli. Az elsőfokú ítélet indokolása értelmében nem volt vitatható, hogy az alperesek állományába tartozó rendőrök a keresettel érintett intézkedések foganatosítása során jelen voltak és az intézkedések végrehajtásában közreműködtek. Nem volt lehetőség az egyes alperesek állományába tartozó rendőrök magatartásának elkülönítésére. Az elsőfokú bíróság az alapvetően eldöntendő kérdésnek azt minősítette, hogy a felperessel szemben tanúsított alperesi intézkedések megfeleltek-e az arányosság és szükségesség követelményének. Mivel az a demonstráció, amelyen a felperes részt vett, nem volt bejelentve, az akkori joggyakorlat alapján az alperesek kötelesek voltak azt feloszlatni. Ehhez képest a demonstráció résztvevői kötelesek lettek volna a rendőri felszólításnak eleget tenni és a helyszínt elhagyni. A rendőri felszólításnak a demonstráció résztvevői nem tettek eleget, a csoport tagjai - köztük a felperes is - többször megálltak, ennek következménye lett, hogy összeütköztek az érkező rendőri sorfállal, ennek során a felperest is meglökték. A .. utca és .. utca sarkáig más, felperessel szemben alkalmazott rendőri magatartás nem volt megállapítható. Ebben a szakaszban a felperes személyes szabadságának korlátozása az elsőfokú bíróság szerint jogszerűen történt, hiszen a felperes köteles volt eleget tenni a rendőri felszólításnak, ennek megtagadása ellenszegülésnek minősül és ezzel arányos és szükséges intézkedést gyakoroltak vele szemben. Ebben a körben az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy akkoriban a felperes az intézkedéssel szemben panasszal nem élt, a keresetét is közel öt évvel az esemény után terjesztette elő (a felperes keresete 2011. október 19-én érkezett meg az elsőfokú bírósághoz).

Ettől eltérően értékelte az elsőfokú bíróság a .. utca - .. utca kereszteződésében történeteket, itt ugyanis a felperest is magában foglaló tömeget a rendőrök körülzárták, a körülzáráson belül maradtak mozgását korlátozták. Ebben az időszakban a rendelkezésre álló adatok szerint a felperes nem tanúsított garázda magatartást, ellenszegülést sem tanúsított, ezért személyes szabadságának

korlátozása itt, ezen a módon nem volt indokolt. Embertelen, megalázó bánásmód megállapítását azonban ebben a körben sem látta megalapozottnak az elsőfokú bíróság, ezért az emberi méltóság megsértése megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasította. Az elsőfokú bíróság a jogsértés tárgyi súlyára is figyelemmel, a felperesi kereseti kérelemmel szemben az elégtétel adásának a magánlevél útján történő formáját találta arányban állónak a megállapított személyiségi jogsértéssel. A nem vagyoni kártérítés iránti igényt teljes egészében elutasította, mert álláspontja szerint a felperes nem tudta bizonyítani azt, hogy az alperesi jogsértéssel okozati összefüggésben, oldalán olyan nem vagyoni hátrány, életminőségének olyan csökkenése bekövetkezett volna, amelyek nem vagyoni kártérítés megítélését indokolnák.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta és szövegezésében pontosította: megállapította, hogy az I.-II.r. alperesek azzal, hogy 2006. október 23-án Budapesten, az V. kerületi .. utcai és .. utca kereszteződésénél a felperest körbezárták és továbbhaladásában akadályozták, megsértették a felperes személyes szabadsághoz és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát. A jogerős ítélet felemelte a felperes által fizetendő eljárási illeték összegét 84.000 forintra. Megállapította, hogy az állam terhén 36.000 forint első fokú eljárási illeték maradt. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a felperest perköltség megfizetésére kötelezte az alperesek irányában, továbbá kötelezte őt a le nem rótt 80.000 forint fellebbezési illeték megfizetésére.

A jogerős ítélet fellebbezés hiányában nem érintette a keresetnek részben helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezéseket és a fellebbezést csak kis részben találta alaposnak. Álláspontja szerint a megállapított jogsértéssel nemcsak a felperes személyes szabadsága, hanem emberi méltósága is sérült.

A .. térre való eljutás akadályozása kapcsán a jogerős ítélet megállapította, hogy az nem sértette a felperes személyiségi jogait, mert a .. tér egy részének lezárása jogszerűen történt, ez a lezárás volt az, amely a felperes helyszíni részvételét az ünnepségen kizárta. A lezárás miatti tiltakozás eredményeképpen létrejött spontán rendezvény feloszlataása során, részben a kizsorítás érdekében foganatosított rendőri intézkedéseket tekintve, a tömeggel együtt való lökdösés vonatkozásában jogszerű feloszlataás, szükséges és arányos intézkedés történt. A jogerős ítélet szerint az oszlataásra, ennek során esetlegesen a személyiségi jogok kisebb fokú sérelmére az alpereseknek jogszabályi felhatalmazásuk volt.

A jogerős ítélet a 2006-ban hatályos szabályok szerint kialakult

gyakorlat részletes elemzésével részletesen vizsgálta a rendőri intézkedés szükségességének és arányosságának követelményét. Megállapította, hogy a rendőrség intézkedése csak a legszükségesebb mértékben korlátozhatja az eljárás alá vont személy személyiségi jogait és csak olyan módon, amely arányban áll a másik fél magatartásával. Ebben a körben a jogerős ítélet egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával annyiban, hogy a térről kizorítás érdekében a rendőri felhívásnak eleget nem tévő, a helyszínen megálló, így a rendőrök sorfalával találkozó résztvevőkkel szemben alkalmazott kisebb mértékű, kizárólag a helyszín elhagyását biztosító fizikai kényszer alkalmazása nem lépte túl az arányosság és a szükségesség követelményét, ezért jogellenesség hiányában nem sértette a felperes személyiségi jogait.

A jogerős ítélet alaposnak találta a fellebbezést a megállapított jogsértés alapján az emberi méltóság sérelme részében. A jogerős ítélet osztotta a felperes álláspontját annyiban, hogy az alperesek által jogszerűnek minősített intézkedések végrehajtása során a felperes személyes szabadságának korlátozása (körbezárás a .. utca és a .. utca kereszteződésében) a felperest méltatlan és hátrányos helyzetbe sodorta, ennek következtében sérült az emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga is. A jogerős ítélet ezért a jogsértést ebben a tekintetben is megállapította.

A jogerős ítélet ugyanakkor nem találta alaposnak a fellebbezést a nem vagyoni kártérítés tekintetében. Rámutatott arra, hogy a korábbi Ptk. a nem vagyoni kártérítés intézményét nem sérelemdíjként szabályozta. A tételes jogi szabályozás és az ennek nyomán kialakult bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés megítélése tekintetében az egyik alapvető feltétel a személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása, a megítéléséhez szükséges az is, hogy a megállapított jogsértéssel okozati összefüggésben olyan kár, hátrány keletkezzen, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható. A jogerős ítélet egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a tüntető tömegnek a .. térről történő kizorítása érdekében foganatosított rendőri intézkedések közben a tüntetők fél óra időtartamban történő feltartóztatása önmagában nem jelent olyan súlyú sérelmet, amely a nem vagyoni kártérítés megítélését indokolná. A felperesnél nem alakult ki lelki vagy testi egészségkárosodás, családi, emberi kapcsolataiban kimutatható következményekkel járó negatív változás nem történt, a rendelkezésre álló adatok szerint az általa állított félelemérzet ellenére mind aznap, mind a későbbiekben közterületi politikai rendezvényeken megjelent. Rámutatott arra is, hogy a felperes által megjelölt további ítéletek az abban megállapított tényállás és az arra alapozott döntés a jelen per bíróságát nem köti, azonos rendezvényen is a személyiségi jogot sértő azonos cselekmények mellett minden jogosult esetében az okozott nem vagyoni sérelmek eltérőek lehetnek. A jogerős ítélet szerint helytállóan értékelte

az elsőfokú bíróság azt, hogy a felperes az intézkedéssel szemben az adott időszakban panasszal nem élt, a személyiségi jogsértés következményei iránt is csak hosszú idő elteltével, közvetlenül az elévülés bekövetkezése előtt terjesztett elő keresetet.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet megváltoztatását és a keresetnek teljes egészében helyt adó ítélet meghozatalát kérte. A felperes külön sérelmezte a nem vagyoni kárigény elutasítását, álláspontja szerint a személyiségi jogsértés megállapítása önmagában megalapozza a nem vagyoni kártérítés megítélését. A felperes hangsúlyozta azt is, hogy a sérelmére többszörös és súlyos jogsértés történt, amelynek következményeit érdemben bizonyította. A felperes utalt arra is, hogy az államigazgatási jogkörben okozott kár megítélésének törvényi előfeltételei kétséget kizáróan fennállnak. Részletesen utalt az általa ismertetett bírói gyakorlatra, amely a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján köztudomásúnak tekintett tények alapján is megítélt nem jelentéktelen összegű nem vagyoni kártérítést hasonló perek esetében. Utalt arra, hogy a perbeli helyszíneken a felperessel együtt jelen volt .. részére, közel azonos jogsértések kapcsán jogerősen 200.000 forint nem vagyoni kártérítés került megítélésre.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte a jogerős ítélet helyes indokaira hivatkozással.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés szerint a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. Az állandó bírói gyakorlat szerint a felülvizsgálati eljárásban érvényesül a felülmérlegelés tilalma. Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH 1999.44 jogeset, BH 2013.119 jogeset).

A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése.

A felülvizsgálati kérelem tartalmára figyelemmel a Kúriának először azt kellett vizsgálnia, hogy jogalap körében van-e helye további jogsértés megállapításának. A Kúria szerint erre a rendelkezésre álló adatok alapján nincs lehetőség. A felperes ugyan állította, de okiratokkal nem bizonyította, hogy a .. tér lezárásának jogszerűségét arra hivatott bíróság megállapította volna. Ha pedig a lezárás nem volt jogszerűtlen, akkor a felperes alappal nem kifogásolhatja személyiségi jogi sérelemként azt, hogy a térre való bejutását az állami ünnepség idejére megakadályozták. A Kúria a rendelkezésre álló adatok alapján egyetértett a jogerős ítélet mérlegelésével abban, hogy a .. utcai oszlatás során a kisebb mértékű lökdösődés a rendőrség oszlató tevékenységével együtt jár, ha a tömeg a távozásra vonatkozó felhívásnak a rendőrségi törvényben foglalt kötelezettség ellenére önként nem tesz eleget. Ehhez képest az oszlatás során a rendőrök ezen tevékenysége nem minősül sem szükségtelennek, sem aránytalannak.

A Kúria szerint a nem vagyoni kártérítés iránti kérelem jogerős elutasítása sem volt jogsértő. Ebben a körben a jogerős ítélet részletesen megindokolt mérlegelést végzett, amelyet a felülmérlegelés tilalmából eredően csak kivételes esetekben értékelhet át a Kúria. Itt azonban erre okot adó körülmény nem volt. Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB számú határozatának indokolása értelmében a nem vagyoni kártérítés személyiségi jogsértés következménye. Amennyiben a bíróság megállapítja a személyiségi jogsértést, akkor erre irányuló igény esetén kártérítés megállapításának van helye és a bíróság tevékenysége az összecszerűség meghatározására szűkül. A határozat nyomán kialakult bírói gyakorlat ugyanakkor úgy foglalt állást, hogy a személyiségi jogsértés megsértésének megállapítása a nem vagyoni kártérítés megítélésének csak az egyik szükségszerű, de önmagában még nem elégséges feltétele. Miután kártérítésről van szó, további szükséges elem az is, hogy a megállapított személyiségi jogsértéssel okozati összefüggésben olyan kár, hátrány keletkezzen, amely csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható.

A megállapított jogsértésből következően a jelen esetben a felperes oldalán kimutatható hátrány mozgásszabadságának rövid ideig tartó korlátozottsága volt. A felperesnek a „jogállamba vetett hite megroppanása” és ennek egészségromboló hatása a Kúria szerint sem nyert bizonyítást. Azt sem bizonyította a felperes, hogy a perbeli esettel összefüggésben költözött volna vidékre és arra is merült fel adat, hogy a felperes ezt követően is rendszeresen részt vett utcai politikai rendezvényeken. Ehhez tartozik mérlegelési szempontként az is, hogy 2006. október 23-án, a perbeli események után a felperes nem otthonába távozott, hanem további politikai rendezvényeken vett részt.

A felperes által felhozott jogesetek a Kúria álláspontja szerint a jelen esetben azért nem relevánsak, mert azokban általában konkrétan kényszerítő eszközök igénybevételére (pl. bilincselés) vagy őrizetbe vételre, vagy személyes szabadság direkt elvonására került sor különböző időtartamra. Az adott napon a felperessel részben együtt mozgó .. ügyében hozott döntés mérlegelési szempontjai konkrétan nem ismertek a Kúria előtt. A felhozott jogesetek egyébként pedig nem zárják ki a jelen ügyre vonatkozó egyedi mérlegelés lehetőségét. A Pp. 4. § (1) bekezdése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. Kétséget kizáróan fontos érdek fűződik ahhoz, hogy hasonló cselekmények jogkövetkezményei egységesek legyenek, de ugyancsak fontos érdek fűződik a konkrét esetek, körülmények egyedi mérlegeléséhez is. A felhozott jogesetek egyikében sem volt jellemző az, hogy a kárigény előterjesztésére csupán néhány nappal (!) az elévülési idő lejártá előtti napokban kerüljön sor. Mindezek alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a jogerős ítélet nem sértette meg a mérlegelés alapvető szabályait, a döntés felülmérlegelésére tehát nincs lehetőség a nem vagyoni kártérítés tekintetében sem.

Mindezen körülményekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte a perköltség megfizetésére. Az I.r. alperesi képviselő munkadíja a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján került megállapításra. A tárgyi illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illetéket ugyancsak a felperes köteles megfizetni a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2015. április 29.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó
bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül:

AM

írnok